

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

11

CUPRINSUL:

Pag.

I. Lupaș: Moșia strămoșească	167
Cântec din popor.	170
Axente Banciu, prof.: Să ne cunoaștem	170
Despre creșterea și folosul vitelor	175
N. Garoiu: Proiect de tovarășie pentru asigurarea vitelor	177
Chipurile noastre	180
Știri	180

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărânimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărâניה — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărânimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ Pentru România . . . 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația : Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
---	---	--

MOȘIA STRĂMOȘEASCĂ.

Pământul, pe care l-au stăpânit veacuri îndelungate atâtea rânduri de strămoși și restrămoși ai noștri, acest pământ frământat în sânge și lacrimi, este cel mai scump pentru toți fiii neamului românesc. Toți ne simțim legați de această moșie strămoșească prin legături trainice și rădăcini adânci.

Și e lucru firesc, să fie așa. Căci «e legat prin sânge pământul de popor»...

Câte doruri tainice, câte amintiri dureroase, câte lucruri sfinte nu ascunde, pentru noi toți, această glie strămoșească!

Întreagă povestea neamului ne-ar putea-o desluși, dacă ar avea graiu să cuvânteze, codri cei bătrâni ai muntelui, care înainte de a ne fi hotar de despărțire, graniță împietrită, a fost leagănul ocrotitor al nostru, al tuturor Românilor. Și freamătului lor de poveste i-ar putea țineă isonul murmurul văilor și al râurilor, în preajma cărora ne-am statornicit așezările noastre pe întreg cuprinsul moșiei strămoșești.

Am putea afla atunci din această poveste mulțimea cea fără de număr a suferințelor, opintirilor și jertfelor, câte au adus înaintașii noștri pentru păstrarea și sporirea acestei moșii, peste care au trecut într'o mie de ani o mie de primejdii.

Prin vârtejul furtunatic al celor mai cumplite vremuri s'au putut strecură strămoșii noștri numai prin cele mai încordate lupte și prin cea mai neclintită vitejie. Veacuri întregi n'au slăbit din mâna lor vânjoasă spada, căci trebuiau să alerge în orice clipă la hotare, să înfrunte dușmanul, care venea cu gând de cutropire.

Și, de nenumărate ori îl înfruntară. S'au lărgit atunci hotarele moșiei. Iar ce-au câștigat cu spada luptătorii cei vrednici, au statornicit în stăpânirea noastră plugarii cei harnici, împlântând plugul în brazdă și făcând să verse ogoarele întinse toată roada și belșugul lor dătător de viață și de tărie.

Așa eră în bătrânele vremuri viteze, în «vremurile cele bune».

Mai târziu s'au năpustit însă timpuri de grea încercare peste moșia noastră. Și mai ales poporul de rând a ajuns la jelanie mare.

«Rumânii» și «vecinii» de dincolo și «iobagii» dela noi din Ardeal, aproape întreagă țărâtimea noastră a căzut la robie grea și îndelungată. Din stăpâni, cum erau odinioară peste moșia strămoșească, au ajuns slugile impilate ale boierilor și nemeșilor de toate neamurile. Ogoarele strămoșești rodiau și de aci înainte tot prin munca Românului, tot din ploaia lui de lacrimi și sudoare, se înviorau câmpurile și răsăreau holdele îmbelșugate, dar secerișul nu mai eră al lui, ci al străinului. Din acele timpuri de iobăgie neagră și dureroasă este cules adevărul cuvintelor plângătoare, ticluite atât de mișcător în poezia lui Goga: «*Dela Noi*»

Măria Ta! Sântem bătuți de nevoi,
La noi înzadar ară plugul,
Căci holdelor noastre cu spicul de aur
Străinul le fură belșugul

.....

..... N'avem nimica la casă,

Măria Ta! Toate străinii le duc
Și numai cu lacrimi ne lasă.

În «cartea legilor» s'a așternut păgâneasca hotărîre, că muncitorii ogoarelor să nu poată avea nimic, nici un drept, afară de plata muncii lor trudnice. — Și nu li s'a lăsat nici nădejdea mîngăietoare, că cel puțin copiii lor se vor putea ridica din starea aceasta tristă. Căci și aceștia erau opriți dela școli, pentru ei nu îngăduia legea, să răsară *lumina cunoștinții*...

Și Românul a rămas *legat de glia* strămoșască, pe care o iubea, fiindcă știa că fusese a părinților lui, și o muncea mereu, cu gândul la vremuri mai bune, când dreptatea dumnezeiască va face iarăș, cel puțin pe nepoții nepoților lui — stăpâni peste moșia strămoșească, înstrăinată prin strâmbătatea vremurilor și prin răutatea oamenilor.

Și vremurile acestea au sosit. Îndelungatelor suferințe ale acestui răbduriu popor de mucenici li s'a făcut dreptate. Țăranii noștri de aici au scăpat înainte de asta cu o jumătate de veac din lanțurile iobăgiei, celor de dincolo li s'a dat și lor cu câțiva ani mai târziu câte-o sforicică de moșie, din care să poată trăi.

*

Acum atârnă dela vrednicia fiecăruia, ca moșia aceasta să o îngrijească cât mai bine și să o sporească cât mai mult. Oare așa fac țăranii noștri? Oare țin ei la moșia lor cu toată sfințenia, pe care o cere amintirea părinților, cu toată cucernicia, care ne leagă de mormintele străbunilor și cu toată îngrijirea, ce trebuie să aibă unul fiecare de soarta urmașilor și de viitorul neamului?

Fac ei oare, cum se cuvine? Fac, dar nu toți!

Mulți privesc nepăsători, cum străinul le ia azi o sfoară de moșie, mâne alta, până când casa lor rămâne numai cu cenușa rece în vatră... Și atunci ce mai pot face amărății de ei, decât să ia toiagul pribegiei în mână

și să plece spre America, unde se prăpădesc atâtea vieți scumpe, unde atâția Români de ai noștri își rup șelele în munca cea cruntă și se istovesc în focurile diavolești ale fabricilor.

I. *Lupaș.*

CÂNTEC DIN POPOR.

Vai săracă maică mea
Dela multe m'a scos ea,
Dela multe, dela toate
Dela două nu mă poate:
Dela Neamț și dela moarte.

Florinică din cărare,
Suie-mă bade călare
La spatele dumitale.
Te-aș sui mândră sui
Murgul meu de te-ar primi;

Dar mi-e murgul dintr'o Luni
Și nu duce doi nebuni,
Și mi-e murgul dintr'o Marți
Nu duce necununați
Și mi-e murgul dintr'o Joi
Nu ne duce pe-amândoi.

Mor mândruțo și m'apriind
Când te văd pe drum trecând,
Albe poale scuturând
Și din mână vânt făcând.

SĂ NE CUNOAȘTEM.

(Urmare).

Ce mari, tari și fericite sânt neamurile, ai căror fii s'au învățat să cetească, să prețuiască și să urmeze scrisului, cărțurilor și conducătorilor neamului lor. Înțelegem pe cărturarii și conducătorii de un sânge cu el, cari au dat dovezi, că numai binele îl vor, nu pe fariseii cu miere pe buze și cu fiere în suflet.

Neamurile acestea sânt pătrunse de aceleași gânduri, ard de aceleași doruri, sânt cutreerate de fiorii aceleiași însuflețiri pentru aceleași nădejdi!

Ți-se înlăcrămează sufletul de durere când te gândești, ce departe sântem noi inapoia acestor neamuri. De ce?!

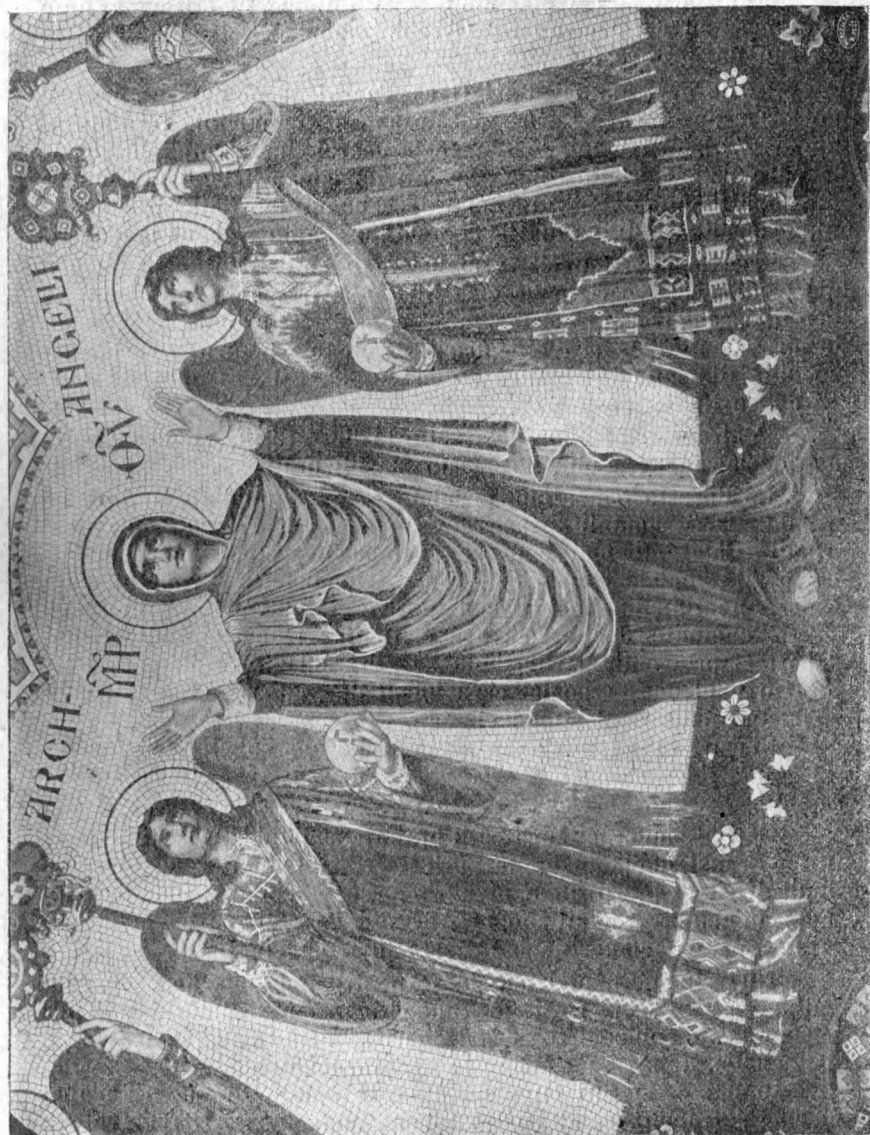
Pentru că țărani noștri nu s'au pătruns încă de însemnătatea cea mare ce o are pentru poporul nostru, *scrisul românesc*. Vorba vine, că țărani! Ce-i de vină bietul țaran?

Țăranii unui sat sânt cum li sânt *păstorii*. Păstorii poartă vina aceasta grea în cărcă. Ridicăm pălăria înaintea acelora, cari își pricep chemarea și-și fac datorința cu scumpătate și cu dragoste. Dzeu să-i țină pe aceștia! Recunoștința unui neam de mucenici, fie-le răsplata!

Dar să lăsăm acum păstorii și să vedem ce fac țărani în răgazul cât li-l îngăduie nevoile și grijile vieții, în răgazul, când

ar putea să-și hrănească sufletul cu povețele și scrisul aleșilor neamului nostru? Îi împărțim în 3 grupe.

O parte după ce și-a cârpit năcazurile, cum a putut, mai cu

Din vitraliile bisericii catedrale din Sibiu de O. Smigelschi.

ată albă, mai cu neagră — și doamne multe mai are bietul Român!
— dacă e vreme bună se așază pe butucul dela poartă și cască a
somn uitându-se la trecători; dacă e vreme urâtă și dacă știe

ceți se așază la masă și începe se răsfoiască în vr'un călindar cu foile unsuroase.

Aceștia sânt cei mai puțini.

Altă parte — cei mai mulți — se înfundă în crișma vr'unui Ițic, vârându-și în buzunarul Ovreurui agoniseala trudită de peste zi, sau de peste săptămână.

Și de ar fi numai atât! Dacă s'ar alege numai cu șerparul gol! Dar pe lângă asta își mai otrăvesc și sufletul, făcându-se din oameni, neoameni, luându-se la ceartă, ba de multeori chiar la pâruială cu prietini buni, cu cari au copilărit laolaltă, cu cari au împărțit de atâtea ori amarul și bucuriile vieții. Și dușmăniile stărnite de otrava lui Ițic de multe-ori dăinuiesc până la moarte.

Aceștia cum am zis, sânt cei mai mulți. Mai sânt apoi o parte, de aceia, cari în vremea liberă își frământă capul cum să învrăjbească pe cutare cu cutare, cum să-și răzbune asupra cutăruia și cutăruia, căruia îi poartă Sâmbetele pentru o vorbă nesocotită, de multeori pentru nimica toată. Și așa mai departe. Și de ce toate acestea?

Pentru că oamenilor dela sate le lipsește, în vremea liberă, ceeace iar face să uite de aceste păcate urâte.

Le lipsește ocupațiunea sufletească mai nobilă. Le lipsește prilejul, ca să-și mai hrănească și primenească și sufletul, nu numai trupul. Căci întocmai cum se încuibă în trupul neprimenit și neîngrijit: boalele trupești, tot așa se încuibă și în sufletul neîngrijit și neprimenit, boalele sufletești, cari sânt cu mult mai rele și mai cumplite decât cele trupești. Din trup de multeori îndepărtezi prin cutiț părțile bolnave, din suflet însă nu poți delatură în felul acesta boala, care încuibată odată adânc te roade și mistue până ce-ți stinge vieța.

Și cari sânt hainele de primeneală ale sufletului? *Învățăturile cele folositoare și cărțile cele bune, cu comorile neprețuite, cari stau ascunse în ele.*

Cărțile bune, pe lângă că-ți hrănesc sufletul și ți-l primenesc, te fac și mai nobil, mai bun par'că; te înalță peste păcătoșeniile lumii acesteia într'o lume mai frumoasă, mai bună, mai fericită, unde cumpăna dreptății nu atărnă totdeauna în partea celui mai tare. Cu un cuvânt: ne fac vieța mai plăcută.

Nu este lucru mai păgubitor pentru om, ca lipsa de ocupațiune, — fie trupească, fie sufletească. Cu astfel de prilejuri face omul de obicei lucruri de cari se căiește toată vieța. Cu astfel de prilejuri se stăpânește asupra sufletului nostru Satana, care numai la lucruri bune nu ne îndeamnă. De câteori n'auzi pe bietul Român, când face câte una nefăcută: „N'am avut de lucru și m'a pus ucigă-l crucea, de-am făcut cutare ori cutare lucru!”

Iată de ce trebuie să lucreze omul întotdeauna, dacă nu cu brațele, cu sufletul, căci atunci nu se va furișă nici odată Satana

în sufletul lui. Și hrana sufletului, dupăcum am zis, e cartea cea bună și folositoare.

Să luăm pildă dela cărturarii cei adevărați dela orașe, sau din satele mai mari. Ce fac ei în timpul, când nu-s ocupați în cancelarii, sau unde-și au ocupațiunea?

Se duc la „Casină”. Și ce fac aici? Cetesc gazetele, ca să vadă ce mai este prin lume. Căci așa e bine să fie omul: dornic de a ști mai mult decât îi este lungul nasului, de a ști și ceea ce se petrece afară de satul lui, în țară, în lume.

Tot în casinele acestea povestesc apoi despre lucrurile frumoase de cari au cetit, că s'au făcut în cutare și cutare loc, sfătuindu-se cum s'ar putea face și la ei astfel de lucruri. Multe de toate poate omul auzi și învătă în casinele acestea. (Vorbim de cele bune, nu de cuiburile de cărtași. Căci sânt și de acestea). Lucrurile obștei aici se spun la cale. Aici își spun oamenii unii altora părerile și nedumeririle, ce le au în cutare și cutare afacere obștească. Aici se înduplecă unii pe alții, cu puterea cuvântului, iar nu cu a pumnului sau a ciomagului — cum se întâmplă în unele părți, — fără să se certe, fără să se desbine, în bună înțelegere, lăsând fiecare după celalalt, dacă vede că acela are dreptate. Pe când dacă nu s'ar fi sfătuit cu toții la oaltă, ci fiecare și-ar fi tras cu sine la o parte câteva rudeni și vecini, îndârjindu-se unii pe alții împotriva celorlalți, cari nu-s de părerea lor și cari iarăș s'au sfătuit bașca, — a bună seamă că nu iasă nimic bun la iveală, ci numai dușmăni, cari din ce se învechesc, se fac tot mai primejdioase și cari nici odată n'au dus la bine. Iar pe urma neînțelegerii și dușmăniei dintre căpetenii cine va suferi? Obștea întreagă.

Din toate cele spuse se poate vedea de ce mare folos pot fi întrunirile acestea. Pe lângă că-ți luminezi sufletul din foile și cărțile cari se pot ceti acolo, pe lângă că înveți să cunoști gândurile, vrerile și simțemintele aleșilor neamului tău, în întrunirile de felul acesta să mai întărească și dușmăniile dintre oameni, înfrățindu-i tot mai mult unii cu alții, ceea ce — dupăcum am mai spus — e temeiul ori-cărei fapte mari.

Am amintit toate acestea, ca dându-ne seamă de însemnătatea lor să vedem nu le-am putea înrădăcina cumva și pe satele noastre?

Căci cu un lucru trebuie să fim cu toții în curat. *Pânăce țărani noștri — cari alcătuiesc talpa neamului nostru — nu se vor uni și nu se vor înfrăți în gânduri, vreri și simțeminte cu cărturarii și conducătorii lor, neamul nostru nu va putea ajunge la creangă verde, ci va rămâne tot coada altor neamuri.*

Și înfrățirea aceasta nu se poate face decât pe temeiul cunoașterii și schimbului gândurilor și simțemintelor noastre. Și aceasta iarăș numai prin graiu viu o pot face mai cu seamă cei dintr'un sat. Prin scris — prin cărți și prin foi — o putem face cu toții, oricât de departe am fi unii de alții.

Ușor de zis, vor zice unii, dar țăranii noștri nu prea știu scrie și ceti.

Bun. Așa este. Noi știm însă, că și în cel mai păcătos sat românesc sânt 2—3 inși cari știu ceti, dacă nu alții, sânt: preotul și învățătorul. Ce ar fi dar de făcut? S'ar adună oamenii, zicem, odată sau de douăori la săptămână, la unul dintre ei, sau poate la școală, că e mai încăpătoare și aici la rugarea tuturor s'ar pune unul dintre cei care știe ceti și le-ar ceti mai câte-o gazetă, mai câte-o carte bună, recomandată de cărturarii noștri. S'ar pune apoi și ar vorbi ei între ei despre lucrurile auzite cumpănindu-le cu muntea lor sănătoasă și sfătuiindu-se cum ar face și ei după îndemnul celor auzite.

Bine, bine, vor zice iarăș unii, dar gazetele și cărțile costă bani. Cine să dea bani pe ele. *Toți* vom zice noi. Nici un neam n'a înaintat fără să jertfească. V'a cruță fiecare — zicem o pițulă — la săptămână sau chiar la lună din banii câți iar da lui Ițic pe otrava de rachiu sau pe tãbac sau pe alte lucruri netrebnice și din pițulele acestea adunate laolaltă și cheltuite mai nainte pentru omorirea pe încetul a trupului, s'ar cumpără hrană sănătoasă pe seama sufletului: *niște gazete bune și cărți cu lumină sufletească.*

Cum s'ar schimbă fața satelor noastre sub înriurirea acestor *șezători* neprețuite, ce bună înțelegere și ce duh sănătos s'ar sălășlui în ele, cum ni s'ar înălță și nobilă sufletele și cum ni s'ar închegă rindurile pentru vremuri grele¹⁾. Și pentru toate acestea nu s'ar cere decât să ne înfrânăm puțin patimile trupești.

Și dacă se va găsi în fiecare sat, unde pătrund rândurile acestea batăr un om de inimă, care să se știe însuflețit de viitorul bietului nostru popor, atunci se vor face lucrurile de cari am vorbit. Iar cel care le va pune la cale va avea dreptul la recunoștința urmașilor noștri. căci marea însemnătate a faptei ce a săvârșit, numai mai târziu se va putea măsura și cumpăni.

Și apoi să nu uităm, că

E greu Românul de pornit
Dar de-l pornești e greu de-oprit.

și că și sufletul ca și trupul, dacă-l dedai odată cu o hrană mai aleasă, apoi nu se va mai mulțumi cu hrana proastă de mai nainte.

S'auzim dar de bine!

Axente Banciu.

¹⁾ Aduceți-vă aminte din sf. scriptură de pilda cu nuelele. Una câte una ce ușor s'au putut rupe, dar legate laolaltă în mănunchiu, ba.

DESPRE CREȘTEREA ȘI FOLOSUL VITELOR.*)

I. Nutrețurile vitelor.

Nutrețurile sânt de mai multe feluri: uscate, verzi, fânose, grăunte ș. a.

Fânul de livadă e nutrețul cel mai firesc și mai sănătos. Vitele îl mănâncă mai cu plăcere, bine înțeles, dacă e cosit la vreme, adecă atunci, când cele mai multe ierburi sânt înflorite, iar nu după ce se scutură floarea, și dacă e uscat și păstrat bine. Otava e și mai nutritoare decât fânul.

Bunătatea fânului mai atărnă în măsură mare și dela locul unde a crescut. Astfel fânul dela munte e cel mai bun, dovadă brânza și cașul de munte, cari sânt mai gustoase, decât cele dela câmp. Cel mai rău fân e cel de pe locuri apătoase, căci conține multe ierburi amare, unele chiar primejdioase pentru sănătatea vitelor. Bun e trifoiul și luțerna precum și mazăricea mestecată cu ovăs.

Paiele sunt slab nutreț. Cele mai bune sânt cele de orz și ovăs. Paiele se folosesc mai mult numai ca adaos spre a se mestecă cu fân și apoi de așternut. Prețul lor crește, dacă le tăiem mărunț și le mestecăm cu nutreț verde. Chiar și de așternut sânt mai bune tăiate, căci dau un gunoiu mai cu putere.

Tuleii sau cocenii de cucuruz încă nu sânt de aruncat; tăiați mărunț, presărați cu sare și opăriți sânt buni și ei.

Pleava opărită și mestecată cu napi mărunțiți e un nutre-mânt foarte bun.

Grăunțele sânt fără îndoială cele mai prețioase nutrețuri. Pentru vitele cornute are o deosebită însemnătate ovăsul. Cine voiește să aibă viței frumoși, sănătoși și de preț, trebuie să-i hrănească cu ovăs. Pentru vițel, până trece de un an, e neapărat de lipsă ovăsul. Și cucuruzul zdrobit sau făcut uruială, ca păsat, sau măcinat, se dă vitelor.

O însemnătate foarte mare au în economia vitelor *napii de nutreț*. Aceștia se mărunțesc și mestecați cu pleavă sau cu fân tăiat mărunț se dau vitelor. Pentru vacile cu lapte, cea mai bună hrană de iarnă sânt napii de nutreț. Ei cuprind în sine foarte multă apă și hrănindu-se vacile în timpul iernii cu napi, ele

*) Din cuvântarea părintelui I. Oțoiu, din Aciliu, — ținută în adunarea desp. Sibiiu al „Asociațiunii“ ce a avut loc în comuna Tălmăcel, dăm următoarele părți.

dau lapte mult. E lucru știut, că în lapte este și multă apă, (80—87 părți la sută). Această apă se adună în lapte parte din hrană parte din apa ce o beau vacile. Dacă vaca se hrănește cu napi, adică cu un nutreț apăsos, pe lângă apa ce o bea, ea mai primește în trup și o parte mare de apă din napi, așa dară mai multă apă, ca pe urma hranei cu fân uscat, în urmare și lapte va da mai mult. Tot astfel e de a se înțelege și treaba că vacile hrănite vara cu nutreț verde dau mai mult lapte.

Napii se dau vacilor proaspeți și în deplină curățenie, căci altcum laptele capătă miros neplăcut.

Cartofii (crumpenele) se taie mărunț în apă; școși de aici și mestecați cu nutreț mărunțit sau cu turte de in se dau vitelor. Nutrețuri foarte bune sânt *turtele* de oleu și *borhoturile*, adică lăturile dela fabricile de spirt, bere ș. a. Turtele zdrobite sau măcinate sânt foarte bune pentru viței și vaci cu lapte, căci dau laptelui grăsimă, dar să fie proaspete.

Greșală fac oamenii noștri, cari toarnă peste turtele zdrobite apă feartă. Apa feartă micșorează mult bunătatea lor, căci se mistue foarte greu. Rămășițele dela fabrici sânt mai bune pentru vite de îngrășat.

Cea mai firească hrană o au vitele la *pășune*, unde prin mișcare, se întăresc și, umblând prin ploii și prin frig, se fac mai răbdurii. Pășunile au o foarte mare însemnătate pentru economia vitelor. Pricina de căpetenie la împuținarea vitelor în țara noastră este împărțirea prin comasație a pășunilor obștești. În Ungaria erau în anul 1895 5.829,018 capete de vite, în anul 1905 5.371,518 capete de vite. În zece ani a scăzut numărul vitelor cu 457,500 bucăți. E foarte cuminte deci a se susține pășunile comunale. La pășune vita, indeosebi cea tinără crește și se îngrășe repede. După socoteala unui învățat cu numele Schmidt, o vită s'a îngrășat la pășune cu 93 chilogrami în 119 zile; în alt loc în 115 zile s'a îngrășat cu 86 chilogrami, astfel, că socotite cheltuelile pășunii cu 40 coroane de bucată, creșterea în grăsimă vitei face 70 de coroane. Feluritele boale, cum e ofica ș. a. încă sânt mai rari între vitele dela pășune, căci aerul e mai curat decât în grajd. Vacile mânate la pășune și fată mai ușor și nu lapădă așa des.

Pășunea trebuie ținută în stare bună și cruțată. Ar trebui împărțită în mai multe table și fiecare pășunată deosebit; în felul acesta am avea pășune neîntrerupt pentru vite. Mărăcinii (spini)

trebuie curățiți, căci pe multe pășuni ei cuprind mari întinderi. La pășune să avem adăpători potriviți și loc de adăpost. Primăvara începem pășunatul de obicei prea de vreme; nu e spre folosul nostru să scoatem vitele la pășune înainte de sfântul George. Iarba fiind crudă, n'are putere și se strică pentru vara întreagă. (Va urma).

PROIECT DE TOVĂRĂȘIE PENTRU ASIGURAREA VITELOR.

de

Nicolae Garoiu.

(Urmare).

24. Dacă vita bolnavă este mai departe de comună, la pășune sau în munte, stăpânul e dator să o aducă în comună, sau pe spesele sale să ducă comisiunea și pe veterinar la fața locului; delă o vită omorită de fiarele sălbatice, stăpânul are să aducă în comună tot ce se poate spre a se putea adevări perirea vitei, s. p. coarnele, pielea, unghiile, coada și altele;

pentru o vită care a pierit, fără nici o urmă, stăpânul are să dovedească, că acea vită până în ziua înainte de a i-se perde urma a fost la un loc anumit și sub pază împreună cu alte vite.

25. Pentru vite cărora li s'a pierdut urma din grajd, curte și delă jug, tovărășia nu plătește nici o despăgubire.

26. Tot ce se mai poate preface în bani delă o vită pierită, s. p. pielea, sau delă o vită ce a fost hotărâtă de comisie spre tăiere, prin vinderea ei sau a cărnii, — intră în fondul general; îi stă însă în voie stăpânului a țineă vita pentru sine cu prețul statorit de nou de comisiune, care preț însă la întâmplare că vita s'ar prăpădi, i-se socotește în suma de despăgubire.

27. Direcțiunea are să urmeze cât se poate mai îngrabă la cercetarea felului de prăpădire a vitei și la statorirea despăgubirei, ca păgubitul să-și poată primi cât mai iute despăgubirea.

28. Toate lucrările tovărășiei se îndeplinesc prin direcțiune sau comitetul administrativ și prin adunarea generală.

Direcțiunea sau comitetul administrativ se compune din: președinte, vicepreședinte, cassar, controlor, notar, veterinar și membri aleși din sinul tovărășiei după cele 4—8 vecinătăți, toți pe câte 3 ani.

Direcțiunea mai poate tocni după trebuință și unul sau mai mulți portarei sau alergători plătiți.

Pentru aducerea unei hotăriri se cere pe lângă prezident, cassar și notar, dacă se poate și ceilalți funcționari, cel puțin 4 din ceilalți membri ai direcțiunii.

Hotăririle se aduc cu majoritatea de voturi a celor de față.

Direcțiunea are să îndeplinească toate lucrările prevăzute în aceste statute.

Direcțiunea ține ședință îndată-ce i-se înștiințează un caz de nenorocire; în lipsa acestor fel de cazuri, ține ședință în toată luna odată, având să cerceteze totdeauna și cassa.

29. Prețuirea vitelor de asigurat, cercetarea modului cum s'a prăpădit vita asigurată și a despăgubirii le face cei 2 membri ai vecinătății cu un al treilea din altă vecinătate; ei mai pot lua pe lângă sine pe notarul și veterinarul.

30. Prezidentul pune la cale în fiecare an, în luna lui Ianuarie, adunarea generală ordinară spre a raporta asupra tuturor lucrărilor din anul trecut și spre a se înfățișa și cercetă socotelile.

În adunarea generală hotărăște majoritatea relativă a celor de față.

Fiecare membru care are asigurată o vită cu 100 cor. are un vot, până la 500 cor. 2 voturi, până la 1000 3 voturi, peste 1000 4 voturi.

Direcțiunea însăș, și la cererea în scris a cel puțin 10 membri cari reprezintă cel puțin $\frac{1}{10}$ din capitalul asigurat, se poate convoca adunare generală extraordinară.

Hotăriri pentru schimbarea statutelor, sau desfacerea tovărășiei se pot aduce numai cu majoritatea, absolută a tuturor membrilor.

31. Toți deregătorii tovărășiei au să-și îndeplinească toate datorițele în înțelesul acestor statute, după cea mai bună a lor știință și conștiință pentru înaintarea acestei tovărășii, deocamdată fără plată.

Îndeosebi prezidentul are a convoca și conduce ședințele direcțiunii și ale adunării generale, și a asemna la cassă plățile; el reprezintă tovărășia.

Cassarul și controlorul au să poarte socotelile despre venite și eșite; socotelile au să fie supuse cercetării prezidentului ori-când el va voi, iar cercetării direcțiunii, de câteori se ține ședință. Notarul are să îndeplinească lucrările în scris ale tovărășiei.

Membrii direcțiunii, după vecinătăți, prețuesc vitele la timpul hotărît în acest contract, adună taxele de înscriere și repartitiiunile, și cel mult în 8 zile le transpun cassei tovărășiei; tot ei au să stărue ca să cunoască toate vitele asigurate din plasa lor; au să cerceteze prin curți și grajduri cât se poate mai des, să iee cunoștința deadreptul despre modul cum sânt grijite vitele asigurate și cum se poartă stăpânul și oamenii lui față de ele.

32. Dacă în comună se află veterinar comunal statornic, tovărășia îl poate tocmi, ca să grijească și de vitele asigurate, și-l plătește din fondul general sau cu un paușal (plată peste tot) sau de fiecare vizită cu o anumită taxă.

Dacă în comună n'ar fi veterinar și starea fondului general îngădue, societatea poate tocmi un veterinar statornic cu plată anumită.

33. Dacă cu timp starea fondului general va îngădui, tovărășia are să răsplătească pe toți deregătorii ei și adecă pentru fiecare ședință: pe prezident până la 2 cor., pe fiecare membru al direcțiunii, care ia parte la ședință, până la 1 cor., cassarul se mai remunerează și pentru fiecare caz de despăgubire cu câte 3 coroane; alți membri, cari îndeplinesc slujbe sau cari adună taxele, pentru fiecare caz cu câte 1—2 coroane. Pentru comisii afară de comună competențele le statornește direcțiunea din caz în caz.

Pentru prețuirea vitelor fiecare proprietar plătește de fiecare vită câte 4 fileri.

34. Adunarea generală are drept a mai scădea sau și a mai mulți, după împrejurări, taxele din punct 33, precum și a statori și alte taxe după trebuință.

35. Când starea fodului general îngădue, direcțiunea poate plăti din când în când câte un caz de despăgubire deadreptul din acest fond fără de a mai încassă repartiția după vitele asigurate.*)

În caz de desfacere a tovărășiei tot fondul și averea aceleia se va întrebuiță pentru scopuri de binefacere și culturale sau va trece la altă societate cu scopuri de înaintare a economiei de vite sau și de câmp a țăranilor.

Clauzula de încheere. Subscrisul mărturisesc, că acest con-

*) Menirea fondului general nu e ca numai să tot crească, ci ca din el să se răsplătească osteneala, celor cari lucră pentru folosul tovărășiei, apoi să se plătească și despăgubiri, căci el crește iarăș de sine din repartiția intercalară.

tract, ce mi s'a cetit și tălmăcit, l-am înțeles bine, și mă supun aceluia întru toate; mă învoiesc mai departe ca, încât nu ași împlini pe deplin punctele statorite în acest contract, să se poată face execuție contra mea din partea direcțiunii, prin ori care membru al său sau și prin alți membrii ai deregătoriei comunale și administrative și abzie (mă rețin) de orice remediu (mijloc) de drept.

CHIPURILE NOASTRE.

Dăm în acest număr din chipurile zugrăvite pe pereții bisericii catedrale din Sibiu de măiestrul Octavian Smigelschi.

ȘTIRI.

Direcțiunea „*însoțirii pentru valorizarea laptelui*” din Săliște, aduce la cunoștința celor interesați, că împordând cu mijlocirea guvernului, direct din Anglia rassă de rămători „*Yorkshire*”, din prășila primă sânt cam 250 purcei (purcice și vieri) la diferiți locuitori din Săliște de vândut.

Doritorii de a cumpără astfel de soiu de porci pentru prăsire, au a se adresa la dl Dimitrie Foale conducătorul fabricii de unt în Săliște, care alăturat fiind o marcă poștală de 10 bani dă răspuns și în scris, celor ce se interesează.

Spre orientare se observă că purcei de vândut sânt în etate de 2—2 $\frac{1}{3}$ —3 luni, și prețul lor se schimbă după etate și dezvoltare la vieri între 35—40 și 45 coroane, iar la purcice cu câte 10 coroane mai mult,

Purceii pot fi luați în primire îndatăce se desprimăvărează.

Și Românii emigrați în America își întemeiază societăți culturale. În toamna trecută la *Erie Pa.* s'a înființat reuniunea pentru ajutor și cultură „*Ulpia Traiană*”. În caz de desființare averea acestei societăți va trece în stăpânirea „*Asociațiunii*”, care-i dă tot sprijinul, trimițându-i cărți și foaia „*Țara noastră*”.

Dămineca trecută s'a deschis în Sibiu școala de industrie pusă sub conducerea „*Reuniunii femeilor române*”. Această școală e menită să deie pregătirea trebuincioasă fetelor pentru țesut și cusut.

Tot asemenea școală s'a deschis și în Orăștie sub conducerea „*Reuniunii femeilor române*” din comitatul Hunedoarei.